

1974 so prišli Poljaki pod Lhotse. Spet jih je vodil Zawada, prišli so do 8250 m, tam pa jim je poteklo dovoljenje in morali so obrniti, kajti že so Japonci v vznožju postavljali svojo bazo. Za K₂ so se pripravljali štiri leta, zaprosili so zanj l. 1973. Leta 1974 so z Nemci pod Kurczabovim vodstvom prišli na Šišpare (7619 m), leta 1975 so utrgali Gašerbrum II in III, zraven pa še srednji vrh Broad-Peaka (ca. 8000 m).

Poljske ekspedicije financira v glavnem ministrstvo za šport. Mnogo opreme izdelujejo sami, posebno dobri so njihovi šotori in puhovke, marsikaj dobe gratis ali s pustostom tudi v inozemstvu. Člani ekspedi-

cij so večji del študentje, akademiki, vsi imajo precejšnje izkušnje. Imajo 40 alpinističnih klubov, mednje štejejo tudi jarmarske, njihova zveza je podrejena ministrstvu za šport. Imajo kakih 5000 članov, samih športnih alpinistov. V Tatrah smejo plezati kjerkoli, ne glede na to, da je tam narodni park. Imajo plezalne vrtnice pri Wrocławu in Krakovu. Sicer pa jih tudi improvizirajo. Plezajo in učijo se tudi po hrastih tako, da se za veje sploh ne prijemajo, pač pa se »pripraskajo na vrh« po drevesni skorji. Za prste je to imenitna vaja.

T. O.

VARSTVO NARAVE

VARSTVO NARAVE, 9, 1976. Izdaja Oddelek za varstvo narave pri Zavodu za spomeniško varstvo SR Slovenije. Urednik Stane Peterlin

V začetku letošnjega leta nas je prijetno presenetila nova številka priljubljene revije. Prizadevanja kolegov na Oddelku za varstvo narave so torej rodila uspeh, skupnost pa priznava potrebnost in pomembnost take publikacije.

Revija je urejena po sodobnih načelih, z bibliografskimi karticami, izvlečkom in UDK klasifikacijo.

Kot prvi je Andreja Kranjca prispevek »Poizkus valorizacije kraških votlin v občini Kočevje z naravovarstvenega stališča«. Avtor daje pregled podzemeljskega sveta v občini Kočevje glede na tipe in pomembnost posameznih votlin. Podal je nekaj primerov ogroženih jam in klasičen pregled uničevanja in onesnaževanja jam, med katerimi je poudaril fizično uničenje jame ali njene vsebine, zatrpavanje jamskega prostora, onesnaževanje zraka in vode.

Ob tem, ko se zaveda, da ne moremo niti ne smemo vsega »konservirati«, priporoča, da se v območju občine zavarujejo nekateri objekti kot posebnost, kot nevarne točke za onesnaževanje podzemeljske vode, vodne jame in nekatere arheološko pomembne votline. Te podaja v posebnem seznamu.

Drug pomemben prispevek je Petra Skobernetova študija »Ugotavljanje onesnaženosti zraka s presajanjem lišajev«. Opisal je biološko metodo, s katero lahko ugotovljamo vpliv onesnaženega zraka na organizme. Poizkus je bil opravljen v Celju. Odtod podaja pregled meteoroloških razmer, stopnjo onesnaženosti ozračja in vire

onesnaženja in vpliv onesnaženja zraka na vegetacijo v celjski okolici. Tu pove, da se je pričela spreminjati celotna vegetacijska slika.

Poizkus z lišaji naj bi dosedanje podatke potrdil, saj so v mestu lišaji propadli že v šestih mesecih. To je zanimivo, saj lišaji in mahovi brez škode absorbirajo iz okolice večje količine težkih kovin, ki povzročajo v živalskih in človekovem organizmu hude spremembe...

V nadaljevanju poroča Vinko Strgar o poizkusu ozelenjevanja rudniškega jalovišča v Žirovskem vrhu. Študirali so, kakšne so možnosti za uspevanje rastlin na jalovini, ki bo ostala po predelavi rude. Doslej so se obnesle nekatere trave, ki so prekrile jalovino, gnojeno z rudninskimi gnojili.

Jože Bole piše v nadaljevanju o mehkužcih Notranjskega Snežnika in okolice. V mejah naravnega rezervata je bilo najdenih 21 vrst polžev, v širši okolici pa 72 vrst polžev in ena vrsta školjke.

Sledi Iztoka Geisterja prispevek k utemeljitvi ustanovitve naravnega rezervata Bobovek z ornitološkega vidika. Na območju opuščene opekarne je opazoval ptičjo favno, njih preseljevanje in onarnost obrežnega rastlinstva, v katerem ptice gnezdi. Ker se z zasipavanjem in drugimi posegi spreminja ekologija tega ptičjega refugija, sledi prizadevanja za zaščito ozemlja. Kot zadnja je ekološka in favnišči študija Janeza Gregorija o ptičih na Sečoveljskih solinah in okolici. Obravnavanih je 8 biotipov in podan predlog za učinkovitejše varstvo ornitološko pomembne krajine.

Na koncu 108 strani obsegajoče revije se uredništvo z nekrologi spominja na dr. M. Wraberja in prof. J. Lazarja.

Vrednost publikacije še poveča dobra oprema in tiskanje na dobrem papirju. Izdajo seveda podpirajo Republiški sekretariat za urbanizem, Kulturna skupnost Slovenije in Raziskovalna skupnost Slovenije.

D. Novak

SKUPŠČINA ZVEZE EVROPSKIH NARAVNIH IN NARODNIH PARKOV (23. do 27. sept. 1976 v Plitvicah)

V Plitvicah se je zbralo 89 zastopnikov iz 18 evropskih držav. Ta federacija je bila ustanovljena 12. maja 1973 v Saarbrückenu. Dve leti je trajalo, da je prišlo do statuta in do načina finansiranja. Leta 1975 je skupščina odločila, da se bodo generalne skupine vršile vsako leto drugod. »Vzhodnim državam« pravi poročevalec H. Offner v »Naturschutz und Naturparke 1976/4«, je bilo na ta način omogočeno, da z organizacijo skupščine poravnajo svojo članarino. Kot prva se je ponudila naša država in Offner je kot generalni sekretar v l. 1975 deset dni potoval po Hrvatski in Srbiji, da izbere najprimernejši kraj za skupščino. Izbrane so bile Plitvice, nacionalni park, ki je l. 1975 praznoval 25-letnico ustanovitve. Offner je pri ogledu

Plitvic imel srečo, da je srečal »svobodnega« volka — v Plitviškem nacionalnem parku je namreč tudi 350 ha pragozda s 30 volkovi in 15 medvedi. Spustili so se tudi čez Velebit v Karlobag, Paklenico, Split, Brač, Dubrovnik, Mljet idr. — Offner pravi, da je lahko nasitil svoje oči s pogledom na bogastvo naših naravnih in umetnih spomenikov — z eno samo drobno pripombo: Ko so mu nekeje v tretjič zapored ponudili specialiteto jagnje na ražnju, je prosil, naj mu v bodoče servirajo tudi druge jedi. Generalni sekretar dr. Offner je tudi izjavil, da lepšega kraja od Plitvic ne bi bili mogli izbrati. Računal je s 60 udeleženci, prišlo pa jih je 90. Organizacija je bila dovršena, skupščina je izzvenela v misel, da varstvo narave povezuje narode, ustvarja prijateljstvo in tako ohranja mir.

V istem zvezku popisujeta S. Baumann in H. Werner Pradler dolino Krke z njenim kanjonom in drugimi pokrajinskimi znamenitostmi, predvsem seveda slapove pri Skradinu: Vse, kar sta si avtorja ogledala, je »edinstveno, nepozabno, očarljivo«.

Oba članka sta lepo ilustrirana, oba dobra reklama naših naravnih turističnih pogojev.

T. O.

IZ PLANINSKE LITERATURE

SPOZNANJA IN UGOTOVITVE O SKUPINSKEM DELU PRI PLANINSKEM VODNIŠTVU (Publikacija KVIZ, PZS 1977)

O skupinski dinamiki, o obnašanju človeka, kadar dela in se uveljavlja v bolj ali manj strnjeni skupini se že nekaj desetletij razpravlja in piše kot o velikem spoznanju človeške narave, spoznanju, ki ga mora vsak, kdor vodi skupino, poznati in se po njem ravnati.

Prav je, da je komisija za vzgojo in izobraževanje PZS tej tematiki posvetila primerno pozornost. Nedavno je izdala osnutek te problematike, ob katerem naj bi se pogovorili, kako naj v planinskem vodništvu uporabljamo ta relativno moderna načela, ki jih pedagogika v velikem svetu že nekaj desetletij upošteva kot osnovo za oblikovanje osebnosti. Strah pred množico (obravnavano gradivo to imenuje »socialno bojazen«) je možno pregnati, če z mladim človekom prav ravnamo, če imamo pri svojem delovnem stiku z njim pred očmi pred vsem sproščanje

osebnosti, odpravljanje strahu pred nastopom prav s tem, da ta strah priznamo in obenem vemo, kako se zatira in odpravlja. V posebnem poglavju govori gradivo o vodniku skupine, kako naj se obnaša, kako naj izraža svoja stališča, da bi na skupine ali posameznika najbolj prav učinkoval.

S takim delom za urejeno planinsko vodništvu komisija razodeva odgovornost, s katero se svojih nalog loteva. Delo je težavno, saj se v našem jeziku ta tematika avtohtono skoraj ne obravnava.

T. O.

OSNOVE PSIHLOGIJE, METODIKE IN PEDAGOGIKE PROSTEGA ČASA (Publikacija KVIZ, PZS 1977)

Ing. Božo Jordan iz Šempetra v Savinjski dolini je na seminarju za planinske vodnike v Kamniški Bistrici (14. maja 1976) predaval o zgoraj navedeni temi. Predavanje je Komisija za vzgojo in izobraževanje razmnožila. »To niso skripta«, pravi avtor,